

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

BKA.0901.1.2017/2

**Sprawozdanie z realizacji zadań Komitetu Audytu
dla działów administracji rządowej – sprawy zagraniczne i członkostwo Rzeczypospolitej
Polskiej w Unii Europejskiej, kierowanych
przez Ministra Spraw Zagranicznych w 2016 roku**

I. Część wstępna

1. Skład Komitetu Audytu

Komitet Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych został powołany Zarządzeniem Nr 6 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie Komitetu Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

W 2016 roku nastąpiła zmiana na stanowisku Przewodniczącego Komitetu Audytu, w związku z odwołaniem z dniem 24 sierpnia 2016 r. Pana Aleksandra Stępkowskiego ze stanowiska Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Na podstawie Zarządzenia nr 32 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 28 września 2016 roku, zmieniającego zarządzenie w sprawie Komitetu Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, skład Komitetu Audytu przedstawia się następująco:

1. Przewodnicząca Komitetu – Renata Szczęch, Podsekretarz Stanu w MSZ;
2. Członkowie niezależni:
 - Grzegorz Gołębiowski,
 - Piotr Rozwadowski,
 - Małgorzata Tarnowska,
 - Jacek Tarnowski.

2. Regulamin organizacyjny Komitetu Audytu

Regulamin organizacyjny Komitetu Audytu został wprowadzony decyzją nr 24 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 8 marca 2010 roku w sprawie nadania regulaminu Komitetowi Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i stanowi załącznik ww. decyzji. W trakcie roku sprawozdawczego regulamin nie uległ zmianie.

3. Posiedzenia Komitetu Audytu w 2016 roku

W okresie sprawozdawczym odbyły się cztery posiedzenia Komitetu Audytu w następujących terminach:

- 23 marca 2016 r.,
- 6 czerwca 2016 r.,
- 30 września 2016 r.,
- 5 grudnia 2016 r.

W 2016 roku, w trzech posiedzeniach członkowie Komitetu uczestniczyli w pełnym składzie, natomiast w jednym nie brał udziału Pan Jacek Tarnowski, członek niezależny KA. Ponadto, w posiedzeniach Komitetu Audytu udział brali: kierownik komórki audytu, audytorzy wewnętrzni oraz zaproszone osoby: Dyrektor Generalny SZ, Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego oraz Naczelnik Wydziału Kontroli Zarządczej Biura Dyrektora Generalnego.

Z posiedzeń Komitetu sporządzane były protokoły, podpisywane przez Przewodniczącą i członków Komitetu Audytu, a następnie przekazywane Ministrowi Spraw Zagranicznych.

W roku 2016 niezależnym członkom Komitetu Audytu wypłacono wynagrodzenie na łączną kwotę: 44 847,47 PLN.

II. Działania Komitetu Audytu

Celem Komitetu Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych jest doradztwo świadczone na rzecz Ministra w zakresie zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej oraz skutecznego audytu wewnętrznego w kierowanych przez Ministra działach – sprawy zagraniczne i członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. W trakcie roku sprawozdawczego Komitet podejmował szereg działań i inicjatyw w celu realizacji swoich statutowych zadań.

1. Sygnalizowanie istotnych ryzyk i słabości kontroli zarządczej w działalności działów

W związku z przygotowaniem oceny stanu funkcjonowania kontroli zarządczej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Komitet Audytu wydał opinię na temat projektu oświadczenia o stanie kontroli zarządczej Ministra Spraw Zagranicznych za rok 2015. Opinia KA została sporządzona na podstawie wyników zadań audytowych przeprowadzonych w roku 2015 (w tym oceny komórki audytu wewnętrznego, dotyczącej stanu kontroli zarządczej w badanych obszarach) oraz dokumentów źródłowych przedstawionych przez komórkę właściwą w sprawach koordynacji kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem.

Komitet Audytu w swojej opinii:

- Zarekomendował podpisanie oświadczenia, w którym stwierdza się m.in.: że „w kierowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych działach administracji

rządowej w ograniczonym stopniu funkcjonowała w 2015 r. adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza”;

- Zwrócił uwagę, na występowanie nadal zidentyfikowanych i zgłaszanych w poprzednich latach słabości kontroli zarządczej (szczegóły w „Informacji dotyczącej stanu kontroli zarządczej w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych w 2015 r.”, opracowanej na podstawie wyników zadań audytowych, przez komórkę audytu wewnętrznego);
- Wysunął wniosek o dokonanie redefinicji i zmiany rozłożenia akcentów w procesie identyfikacji ryzyk w MSZ - zewnętrznych i wewnętrznych, aby łatwiej nimi zarządzać;
- Oceniał pozytywnie koncepcję przeniesienia zadań związanych z koordynacją kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem do Biura Dyrektora Generalnego;
- Zapowiedział kontynuację spotkań z kierownikami komórek organizacyjnych MSZ, odpowiedzialnych na wypracowywanie i implementację zaleceń w obszarze poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej oraz analizę systemu zarządzania ryzykiem.

2. Proponowanie usprawnień, w związku z zidentyfikowanymi ryzykami i słabościami kontroli zarządczej

Proces zarządzania ryzykiem w MSZ

Komitet Audytu podczas jednego z posiedzeń zapoznał się z przedstawioną przez Naczelnika Wydziału Kontroli Zarządczej w Biurze Dyrektora Generalnego prezentacją na temat procesu zarządzania ryzykiem w MSZ. Omówione zostały najważniejsze etapy cyklu zarządzania ryzykiem oraz procesu decyzyjnego związanego z opracowywaniem ryzyk. Zaprezentowane zostały również działania zrealizowane w 2015 r., których rezultatem było m.in. opracowanie wykazu ryzyk i działań zapobiegawczych MSZ oraz wskazanie celów zaplanowanych do realizacji w 2016 roku.

Komitet Audytu pozyskał również informacje na temat wyników zadania audytowego pn. „Funkcjonowanie kontroli zarządczej”, które zostały omówione szczegółowo przez audytora realizującego zadanie.

Komitet Audytu skonstatował, że od strony proceduralnej system zarządzania ryzykiem w MSZ został wprowadzony i podjęto w tym zakresie konkretne działania organizacyjne i prawne takie jak m.in. znowelizowanie przepisów wewnętrznych w sprawie zasad zarządzania ryzykiem w MSZ lub / i przeniesienie tych zadań do Biura Dyrektora Generalnego.

Ponadto Komitet Audytu zwrócił uwagę na następujące kwestie:

- Liczne zmiany organizacyjne i związane z tym utrudnienia proceduralne powodujące wydłużenie procesu opracowywania Wykazu ryzyk i działań zapobiegawczych;
- Brak wdrożenia systemu monitorowania zarządzania ryzykiem (problem wielokrotnie podnoszony przez KA w latach poprzednich);
- Niedostateczna umiejętność zarządzania zmianą w MSZ w odniesieniu do zmian organizacyjnych (skutkuje to m.in. każdorazowo koniecznością rozpoczynania procesów od początku);

- Znaczne rozbudowanie systemu zarządzania ryzykiem (duża liczba szczebli decyzyjnych oraz nadmierne sformalizowanie procesu).

Wobec powyższego Komitet Audytu zarekomendował:

- Bieżące zarządzanie ryzykiem oraz terminowe opracowywanie dokumentów, co wpłynie na poprawę skuteczności i efektywności systemu;
- Ograniczenie dalszej rozbudowy systemu;
- Poddanie analizie kosztów i korzyści dalszego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem, np. w kontekście zakupu specjalistycznego oprogramowania komputerowego;
- Uproszczenie procesu zarządzania ryzykiem – skoncentrowanie się na sprawności działania a nie na wieloetapowości procesu;
- Usytuowanie w strukturze organizacyjnej MSZ Przewodniczącego Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem w sposób, który pozwoli na efektywne jego działanie bez wchodzących zmiany organizacyjne.

W ocenie Komitetu Audytu, efektywne funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem jest możliwe jedynie przy wsparciu i zaangażowaniu najwyższego Kierownictwa. Za najbardziej istotne na tym etapie wdrażania systemu, KA uznaje podnoszenie świadomości i wiedzy wśród pracowników MSZ poprzez szkolenia z zakresu zasad zarządzania ryzykiem stosowanych w MSZ oraz propagowanie „dobrych praktyk”.

Słabości kontroli zarządczej

Komitet Audytu na bieżąco zapoznawał się z wynikami zadań audytowych jak również ze sporządzonym przez komórkę audytu dokumentem sprawozdawczym z prowadzenia audytu wewnętrznego.

Na podstawie wyników zadania audytowego przeprowadzonego w obszarze kontroli zarządczej oraz analizy pozyskiwanych informacji w tym zakresie, Komitet Audytu zwrócił uwagę na następujące kwestie:

- Funkcjonowanie systemu kontroli zarządczej odbywa się przede wszystkim formalnie, co nie przekłada się na bieżące podejmowanie zadań w tym obszarze;
- Brak zrozumienia dla pojęcia „kontroli zarządczej”, co skutkuje głównie skupianiem się na tworzeniu dokumentacji wymaganej przepisami prawa.

Komitet Audytu zwrócił uwagę na zapewnienie wiedzy instytucjonalnej w jednostce, co wymaga obowiązkowego przekazywania zadań przez pracowników opuszczających swoje stanowiska pracy oraz nadzór nad tym procesem i rozliczania odpowiedzialności kierowników komórek organizacyjnych. Zarekomendował komórce audytu monitoring wdrożenia usprawnień w obszarze kontroli zarządczej, po przeprowadzonym audycie w tym zakresie.

3. Dokonywanie oceny działalności audytu wewnętrznego oraz monitorowanie efektywności pracy audytu wewnętrznego, w tym przeglądu wyników wewnętrznych i zewnętrznych ocen pracy audytu wewnętrznego

Oceny działalności audytu wewnętrznego członkowie KA dokonywali w trakcie posiedzeń w 2016 roku, na podstawie informacji przekazywanych przez kierownika komórki audytu. Omawiane były: bieżąca działalność audytu, postęp w realizacji działań audytowych, zmiany organizacyjne w MSZ, a także kwestie szkoleń i doskonalenia zawodowego audytorów.

Komitet Audytu pozytywnie ocenia działalność audytu wewnętrznego w MSZ. Sposób przygotowywania materiałów i informacji, jak również prezentowanie wyników audytu, pozwala członkom KA na bieżące i szczegółowe zapoznawanie się z ustaleniami i nieprawidłowościami stwierdzonymi przez audytorów. Komitet Audytu systematycznie informowany był o zmianach przepisów zewnętrznych dotyczących audytu wewnętrznego jak i działalności komitetu audytu, w tym o aktualizacji przepisów wewnętrznych i dostosowaniu ich do aktów wyższego rzędu.

Ponadto KA, zapoznał się z Samooceną audytu wewnętrznego przeprowadzoną za rok 2015, zgodnie z wymogiem prowadzenia oceny audytu wewnętrznego, przewidzianego w *Międzynarodowych Standardach Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego IIA*.

Zdaniem KA Audyt wewnętrzny jest efektywnym narzędziem, które przyczynia się do uniknięcia wielu nieprawidłowości z wymierną korzyścią dla Ministerstwa.

4. Wyznaczanie priorytetów do planów audytu wewnętrznego

Zgodnie z *art. 289 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych oraz na podstawie § 8 ust. 1 pkt 1 Regulaminu Komitetu Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych*, w oparciu o przeprowadzoną przez Komórkę audytu analizę ryzyka, Komitet Audytu Uchwałą Nr 1 / 2016 z dnia 5 grudnia 2016 roku wyznaczył priorytety do planu audytu wewnętrznego na rok 2017.

Najważniejsze obszary, które zdaniem Komitetu Audytu, powinny zostać objęte audytem w 2017 roku to:

1. Etyka, ład organizacyjny, podział kompetencji i delegowanie zadań
2. Nabór i zatrudnianie
3. Planowanie
4. Polityka bezpieczeństwa RP w środowisku międzynarodowym
5. Służba konsularna
6. Wdrażanie prawa Unii Europejskiej
7. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi
8. Zarządzanie ryzykiem i zarządzanie zmianami
9. Zarządzanie zasobem nieruchomości.

5. Przegląd wyników audytu wewnętrznego oraz monitorowania procesu ich implementacji

Komitet Audytu, w trakcie roku sprawozdawczego zapoznawał się na bieżąco z wynikami audytu wewnętrznego oraz informowany był o działalności komórki audytu wewnętrznego. Wyniki poszczególnych zadań audytowych były omawiane podczas

posiedzeń Komitetu Audytu, a pozyskane informacje zostały wykorzystane w toku formułowania wniosków Komitetu Audytu.

Członkowie KA dokonywali również przeglądu oraz analizy raportów dotyczących stanu realizacji zaleceń audytowych (w tym czynności sprawdzających), opracowanych przez komórkę audytu wewnętrznego:

- Informacji o wynikach monitoringu realizacji zaleceń audytowych za lata 2014 – 2015, opracowaną na dzień 29 lutego 2016 roku;
- Informacji o stanie realizacji zaleceń audytowych za lata 2015 – 2016, opracowaną na dzień 18 listopada 2016 roku (w ramach przeglądu monitorowania wdrażania zaleceń);
- Podsumowania wyników monitoringu realizacji zaleceń audytowych za rok 2015 , opracowaną na dzień 10 stycznia 2017 roku;
- Podsumowania wyników monitoringu realizacji zaleceń audytowych za rok 2016, opracowaną na dzień 10 stycznia 2017 roku;
- Notatki informacyjnej z czynności sprawdzających, przeprowadzonych w 2016 roku.

W ocenie Członków KA ww. dokumenty stanowią istotne źródło wiedzy na temat wyników monitoringu realizacji zaleceń audytowych i propozycji usprawnień oraz sposobu ich wdrażania przez komórki audytowane w MSZ.

6. Przegląd sprawozdań z wykonania planu audytu oraz z oceny kontroli zarządczej

Podczas posiedzeń członkowie KA omawiali kwestie wskazanych słabości i problemów kontroli zarządczej, a także działania, podejmowane w 2016 roku, w celu poprawy efektywności i usprawnienia procedur kontroli zarządczej w resorcie.

Komitet Audytu dokonał przeglądu Sprawozdania z prowadzenia audytu wewnętrznego w MSZ w 2016 roku, oraz zapoznał się z treścią:

- Oświadczenia Ministra SZ o stanie kontroli zarządczej w 2015 roku;
- Sprawozdania z wykonania Planu wdrożenia środków zaradczych i usprawniających kontrolę zarządczą w MSZ w 2015 roku;
- Planu środków zaradczych i usprawniających kontrolę zarządczą w 2016 roku.

Audytorzy w dokumencie sprawozdawczym wskazali 14 zidentyfikowanych ryzyk i słabości kontroli zarządczej dotyczących badanych obszarów, w ramach zrealizowanych zadań zapewniających w 2016 roku. W ocenie Komitetu Audytu stwierdzone ryzyka i słabości kontroli zarządczej są cennym źródłem informacji i będą pomocne przy opracowywaniu opinii KA do projektu oświadczenia o stanie kontroli zarządczej Ministra Spraw Zagranicznych za rok 2016.

7. Pozostała działalność Komitetu Audytu

Komitet Audytu w 2016 roku na bieżąco zapoznawał się z materiałami i informacjami zamieszczanymi na stronie Ministerstwa Finansów dotyczącymi działalności audytu wewnętrznego oraz systemu kontroli zarządczej.

W dniu 28 września 2016 roku odbyło się spotkanie komitetów audytu w jednostkach sektora finansów publicznych, zorganizowane przez Ministerstwo Finansów. Komitet Audytu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych reprezentował p. Grzegorz Gołębiowski, który przedstawił pozostałym członkom KA wyczerpującą informację.

Spotkanie miało charakter dyskusji na temat skuteczności narzędzi, jakimi dysponuje komitet audytu w realizacji zadań obejmujących wsparcie ministra w zapewnieniu funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej oraz skutecznego audytu wewnętrznego. W ocenie przedstawiciela KA w MSZ, na uwagę zasługiwała dyskusja dotycząca potrzeby większego wykorzystania audytu w niektórych jednostkach i wprowadzenia w nich zmian systemowych, jak również idea ujednoczenia metodyki audytu i koordynowania wspólnych działań wybranych ministerstw.

Ponadto należy zaznaczyć, że w 2016 roku Komitet Audytu kontynuował przyjętą w latach poprzednich praktykę, jaką były spotkania z przedstawicielami komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych w MSZ za koordynowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli zarządczej. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów, w ramach dobrych praktyk komitetów audytu w sektorze finansów publicznych, członkowie Komitetu Audytu przed opracowaniem sprawozdania rocznego dokonali samooceny działalności komitetu audytu.

III. Wnioski

1. Wnioski w zakresie funkcjonowania kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego

- ▶ Komitet Audytu pozytywnie ocenia ustanowienie od strony proceduralnej systemu zarządzania ryzykiem w MSZ oraz podjęcie niezbędnych działań organizacyjno – prawnych. Jednym z istotnych kwestii pozostaje nadal brak wdrożenia monitorowania systemu zarządzania ryzykiem. Zdaniem Komitetu Audytu dalsze działania powinny być ukierunkowane na bieżące zarządzanie ryzykiem oraz terminowe opracowywanie dokumentów, co w ocenie KA wpłynie na poprawę skuteczności i efektywności systemu.

W opinii Komitetu Audytu istotne jest:

- ▶ Zwiększenie wykorzystania potencjału audytu wewnętrznego przez MSZ;
- ▶ Skrócenie czasu wdrażania zaleceń, celem zapewnienia systematycznego usprawniania obszarów;
- ▶ Zintensyfikowane działań monitorujących wykonanie zaleceń audytowych w MSZ również w formie czynności sprawdzających, zgodnie z przyjętym rozwiązaniem przez komórkę audytu wewnętrznego.

2. Wnioski w zakresie pracy Komitetu Audytu

Nie stwierdzono ograniczeń w dostępie do informacji oraz spotkań z komórką organizacyjną odpowiedzialną za zadania związane z funkcjonowaniem kontroli zarządczej w MSZ .

Warszawa, dnia 21 luty 2017 r.

Przewodnicząca Komitetu Audytu:

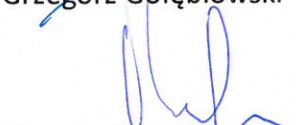

Renata Szczęch

Członkowie niezależni:

Grzegorz Gołębiowski

Piotr Rozwadowski

Małgorzata Tarnowska

Jacek Tarnowski